

Årsredovisning 2020, del 1

Vård- och omsorgsnämnden
2020

Innehållsförteckning

1	Kontaktperson.....	3
2	Förvaltningsberättelse (Med styrmodell som grundpelare)	3
3	Medarbetarmål	6

1 Kontaktperson

Barbara Lundgren

barbara.lundgren@enkoping.se

0171-625235

2 Förvaltningsberättelse (Med styrmodell som grundpelare)

Händelser av väsentlig betydelse

Skapa förutsättningar för att leva ett självständigt liv

9. Personer i behov av stöd får det utifrån sina behov och på rätt nivå.

Oavsett om stödet är tillfälligt, långvarigt, ekonomiskt eller för fysiskt eller psykiskt hinder ska det ges på rätt nivå. Som kommun bör vi varken betraktas som generösa eller snåla, utan insatserna ska vara på rätt nivå.

För vård- och omsorgsnämnden betyder det att med hög följsamhet säkra leveranser på rätt nivå genom ett väl utvecklat kvalitetsledningssystem. Värdegrundsarbetet är ständigt levande där fokus är verksamheter och insatser som präglas av trygghet, jämställdhet och tillit. Personer som är i kontakt med vård- och omsorgsförvaltningen ska alltid uppleva ett vänligt och respektfullt bemötande i livets alla situationer.

Inför 2020 valde förvaltningen att fokusera på det mål där nämnden har beslutat att vara "lok". Förvaltningen har bedömt att andra prioriteringar inte har varit möjliga. Valet har fallit väl ut i förvaltningens arbete under 2020, även om det har påverkats kraftigt av den rådande pandemin. Fokus har varit att klara verksamhetens uppdrag i ett pressat läge. Trots detta har förvaltningen gjort två betydande utvecklingsarbeten som kommer att ge stor påverkan på kärnuppdraget, både på kort och lång sikt.

Under 2020 har förvaltningen reviderat riktlinjer för myndighetsutövning. Riktlinjerna för vissa områden har förtydligats med hänsyn till att inte vara kostnadsdrivande.

Fokus har också varit arbetet med att vidareutveckla kvalitetsledningssystemet som kommer att styra, leda och följa upp förvaltningens samtliga verksamhetsområden. Detta för att arbeta med ständiga förbättringar och för att nå hög måluppfyllelse. Dock är inte förvaltningen i mål som planerat med utvecklingsarbetet för 2020 på grund av pandemin.

Vi kan delvis utläsa positiva effekter av förvaltningens arbete 2020 i resultatet från undersökningen "Vad tycker de äldre om äldreomsorgen". Där har Enköpings kommun på många delar fått ett högre resultat än både länet och riket. På grund av den rådande pandemin har vi inte kunnat göra motsvarande undersökning på övriga verksamhetsområden.

Här är några av årets viktigaste händelser som påverkar mål 9:

- Reviderat riktlinjer för myndighetsutövning
- Utvecklat egenkontrollprogram för mätning av följsamhet mot målet
- Fokuserat på att tydliggöra den "röda tråden" i verksamheten för att ständigt se

- sammanhanget mellan de tre benen ekonomi, medarbetare och kund/kvalitet.
- Tillsammans med HR arbetat för att ha rätt kompetens på nyckelfunktioner

Verksamhetens förväntade utveckling

Enligt SCB:s prognoser ökar antalet äldre under hela perioden till och med 2030. Det är framförallt gruppen som är äldre än 85 år som kommer att öka. Fler väljer att bo kvar hemma med hemtjänst istället för att flytta in på ett omvårdnadsboende. Samtidigt ökar inte andelen personer i arbetsför ålder. Det innebär att nya arbetssätt och metoder måste utvecklas för att klara välfärdsuppdraget inom lagstyrd verksamhet.

I takt med att vård- och omsorgsinsatserna ökar i landet behövs fler medarbetare, framförallt inom den kommunala vården. Att en stor del av medarbetarna kommer att gå i pension under den kommande tioårsperioden gör att kommunernas behov av nyrekrytering ökar. Förvaltningen ser redan nu en vikande trend i antalet ansökningar på vissa tjänster, vilket skapar en oro för hur leverans av insatser ska ske i framtiden. Sjuksköterskeutbildningarna, och i viss mån även vård- och omsorgsprogrammet, har en stark inriktning på akut- och slutenvårdsmedicin. Det gör att kommunerna behöver komplettera även nyutbildade med kunskap om kommunal hälso- och sjukvård.

Samtidigt arbetar förvaltningen med att ställa om organisationen till en heltidsorganisation. Om en större andel av de anställda arbetar heltid behöver inte lika många medarbetare rekryteras. För att få rätten till heltid att fungera behöver arbetsuppgifterna organiseras och kombineras på nya sätt.

Både pågående och kommande förändringar i svensk lagstiftning kan påverka nämndens kostnader negativt. Exempel är skärpta krav från IVO (Inspektionen för vård och omsorg) gällande nattbemanning på särskilda boenden inom äldreomsorg och förändringar inom myndigheter som Försäkringskassans bedömning av personlig assistans.

För att kunna arbeta med frågan hög sjukfrånvaro kan det på kort sikt bli en ökad kostnad för förvaltningen. Men på lång sikt leder det till det en kostnadsminskning. Förvaltningen bedömer att antalet medarbetare per chef idag är för många för att det ska gå att arbeta med sjukfrånvaron på ett tillfredsställande sätt.

Den digitala transformationen innebär en strukturomvandling. Det räcker inte med teknik för att lyckas med omställningen, utan organisationen behöver planera och driva processer för att kunna ställa om. Inledningsvis kommer det att påverka kostnaderna innan det ger en direkt och synlig effekt.

Förvaltningen ser att de tillfälliga satsningarna ger högre kostnader initialt och skapar omställningskostnader när åtgärderna görs.

De ekonomiska prognoserna visar minskade skatteunderlag i kombination med stora demografiska utmaningar. Redan innan den pågående coronapandemin så syntes en obalans i att kunna hantera ökade löner och priser samtidigt med en växande befolkning med ökade välfärdsbehov. Med tanke på den hårt belastade ekonomin i förvaltningen, där den enda möjligheten att klara den ekonomiska situationen är genom personaleffektiviseringar, så blir en direkt effekt en förväntad minskning av kundnöjdheten.

Arbetet med personaleffektiviseringar måste också gå hand i hand med riktlinjer och

lagstiftning gällande bemanning. Annars finns en överhängande risk för viten vid eventuella granskningar.

Här är de viktigaste slutsatserna:

- En stor utmaning att få en ekonomi i balans i kombination med ökade välfärdsbehov samt pris- och löneökningar
- Den demografiska utvecklingen leder till fortsatta svårigheter gällande kompetensförsörjningen
- Lagstiftningen kan bli kostnadsdrivande

Måluppfyllelse 2023

9. Personer i behov av stöd får det utifrån sina behov och på rätt nivå.

Då svarsfrekvensen i brukarundersökningen för 2020 ligger betydligt lägre än tidigare år, framförallt inom särskilt boende, är det svårt att dra slutsatser. Svarsfrekvensen påverkas med stor sannolikhet av pandemin då många kunder tar hjälp när de ska svara på enkäten.

Kommunens resultat har under många år varit högt, både i länet och riket. Förvaltningen ser utmaningar att upprätthålla den höga kundnöjdheten samtidigt som förändringar görs för att nå en ekonomi i balans.

Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - hänsyn till åsikter och önskemål, andel (%)	KF och nämnd	92	92	90	87
--	--------------	----	----	----	----

Utfall 92 procent - Det uppsatta målet för 2023 är uppnått

Brukarundersökningen visar några områden där förvaltningen behöver fokusera för högre måluppfyllelse. Detta behöver ske parallellt med att arbeta för att bibehålla årets utfall.

Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - hänsyn till åsikter och önskemål, andel (%)	KF och nämnd	82	87	85	82
--	--------------	----	----	----	----

Utfall 82 procent - Det uppsatta målet för 2023 är inte uppnått

Utfallet är svårt att analysera då svarsfrekvensen är under 40 procent.

Brukarbedömning gruppbostad LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga hemma, andel %	KF och nämnd	100 (2018)	100	95	90
---	--------------	------------	-----	----	----

På grund av pandemin har ingen brukarundersökning genomförts.

Fallskador bland personer 65+, 3-årsm, antal/100 000 invånare (prioriterat mål agenda 2030)	KF och nämnd	2 855 (2019)	2 500	2 650	2 800
---	--------------	--------------	-------	-------	-------

Utfall 2019 (eftersläpning i redovisningen gällande 2020) - 2855

Förvaltningen arbetar aktivt med fallprevention och ser sin viktiga roll i det. Eftersom det inte finns siffror, enbart för förvaltningen, är en analys svår att göra. Siffran mäter antalet personer i hela samhället som är äldre än 65 år, och är inskrivna i slutenvård med fallskada/100 000 invånare på 3 månader.

Vård- och omsorgsnämndens samlade bedömning är att status på måluppfyllelsen för mål 9 är på rätt väg.

Stödfält: Nuläge-analys-åtgärd (frivillig)

3 Medarbetarmål

Vård- och omsorgsförvaltningens chefer leder idag alldeles för många medarbetare. Trots att cheferna säger att de har goda förutsättningar att göra ett bra jobb och utvecklas i sin roll, är bedömningen att färre medarbetare per chef är nödvändigt för ett hållbart ledarskap över tid. Det är också en förutsättning för att förvaltningsledningen ska kunna ställa krav på cheferna att nå hög måluppfyllelse på kort och lång sikt.

Kommunledningsförvaltningen har fått i uppdrag av kommunstyrelsens personalutskott att återkomma med ett förslag till framtagandet av riktlinjer eller rekommendationer om antalet medarbetare per chef inom vård- och omsorgsnämnden. Syftet är att ge bättre förutsättningar för cheferna att leda. Dialogen fortsätter mellan förvaltningen och HR om hur uppdraget ska genomföras och vilka representanter från förvaltningen som ska delta.

När det gäller sjukfrånvaron har den ökat. Per den 31 december 2020 var den 9,8 procent, jämfört med 7,9 procent 2019. På grund av pandemin är det svårt att analysera sjukfrånvaron i år.

Hållbart medarbetarengagemang: Enkäten som skickades ut till alla medarbetare i augusti hade en svarsfrekvens på 49 procent. Det är en alldeles för låg andel svar för att kunna ge ett tillförlitligt resultat. Med det utgångsläget blir det svårt att analysera och sätta in åtgärder. Något som ändå har upplevts tydligt under året är att medarbetarna har visat prov på hög kunskap, drivkraft, ansvarstagande och flexibilitet, trots de mycket speciella omständigheterna. Det speglar känslan av delaktighet och helhetsyn inom förvaltningen.

Förvaltningen fortsätter med det planerade och pågående arbetet att skapa tydlighet i organisation och roller, att säkerställa trygghet i chefsrollen och skapa tydlighet i ledning och styrning för medarbetare. Förbättrade rollbeskrivningar för resultatenhetschefer och enhetschefer har underlättat i ledarskapet och har också gett helt andra möjligheter till ett närvarande ledarskap.

KF mål 2023 - medarbetare	Indikator	Startläge	Nuläge innevarande år	Mål 2023
Ökat medarbetarengagemang	Hållbart medarbetarengagemang (HME)	80	75	83
Ledare/chefer känner att de har rätt förutsättningar att göra ett bra jobb och utvecklas i sin roll	Chefsfrågor medarbetarenkät	82	80	87
Ledare/chefer känner att de har rätt förutsättningar att göra ett bra jobb och utvecklas i sin roll	Max antal medarbetare per chef	77	62	40

Sjukfrånvaron i Enköping ska minska	Sjukfrånvarostatistik	7,9	9,8	7,0
Kommunens personalomsättning är lägre än 10%	Extern personalomsättning (slutar i kommunen)	10,6	11,1	9,9

Årsredovisning 2020, del 2

Vård- och omsorgsnämnden
2020

Innehållsförteckning

1	Kontaktperson.....	3
2	Övergripande drift.....	3
3	Volymer.....	5
4	Ekonomiska nyckeltal.....	6
5	Investeringar	6

1 Kontaktperson

Barbara Lundgren

barbara.lundgren@enkoping.se

0171-625235

2 Övergripande drift

I början av 2020 ställde förvaltningen ett effektiviseringskrav på verksamheterna på knappt 23 miljoner kronor för att uppnå ett nollresultat. Detta omställningsarbete påbörjades redan under 2019. Verksamheternas möjlighet att klara dessa krav handlar om att minska bemanningen.

Vissa effektiviseringar hanterades under årets första månader, samtidigt som förvaltningens svårpåverkbara kostnader ökade. Utifrån rådande läge med Corona-pandemin gjorde förvaltningen en bedömning att de planerade effektiviseringarna inte skulle kunna genomföras. Det sågs som otänkbart att minska personal när verksamheterna skulle komma att behöva varenda medarbetare de hade, samtidigt som de även skulle behöva ta in nya. Trots detta så har verksamheterna utfört ett mycket bra arbete och har på total nivå sparat in de kostnader som förvaltningsledningen gav som uppdrag vid årets början samt ytterligare 8 miljoner kronor till. Men förvaltningen ser även att kostnadsminskningen har påverkats av att färre kunder har kommit till de olika verksamheterna på grund av pandemin. Om samhällets påverkan av pandemin sjunker under nästa år innebär det att den delen av kostnaden kommer upp till ordinarie nivå igen.

Förväntade intäkter har ökat med 1,3 miljoner kronor med anledning av att en stor del av förvaltningens kunder har fått ökat betalningsutrymme i samband med höjd pension. Privata utförare påverkar resultatet negativt med 1,8 miljoner kronor. Hemtjänsten står för en betydande andel av det men där ser förvaltningen positivt på det pågående arbetet med analysverktyget Hypergene samt det nya förfrågningsunderlaget som kommer att börja gälla 1 september 2021.

Värdet på Hjälpmedelslagret motsvarar 1,2 miljoner kronor och påverkar resultatet positivt.

Kommunals löneavtal påverkar resultatet negativt med cirka 1,5 miljoner kronor med det engångsbelopp som har utbetalats till medlemmarna istället för retroaktiv lön för perioden maj-oktober.

Jämfört med delårsbokslutet per den sista augusti så har nämndens svårpåverkbara kostnader minskat, på grund av lägre kostnader för personlig assistans, och utfallet är minus 1,5 miljoner kronor jämfört med budgeten. Svårpåverkbara kostnader är kostnader för till exempel personlig assistans, utskrivningsklara, köpta platser samt tomhyror.

Med hänsyn tagen till pandemin så har den gett mycket stora ekonomiska konsekvenser. Det har varit nästintill omöjligt att prognosticera kostnaderna då förvaltningen inte kan uppskatta när en återgång till ett normalläge kommer att ske eller vad ett normalläge kommer att vara. Det har också skett förändringar i smittskyddsrekommendationer under året, vilket har haft stor påverkan på kostnaden.

Nämndens resultat påverkas kraftigt av Corona-relaterade kostnader till och med sista december. För perioden februari-juli är ersättningen från staten utbetald till kommunen

och för perioden augusti-november är ersättningen periodiserad. För december månad skulle vi enligt uppgift inte räkna med någon ersättning med anledning av att det saknas beslut hos staten för den månaden. Den totala uppskattade kostnaden som knyts till Corona för 2020 är 46,6 miljoner kronor och den beräknade ersättningen från staten är 39,5 miljoner kronor. Det summerar till ett underskott på 7,1 miljoner kronor för förvaltningen.

Kostnaden för förändringen av semesterlöneskulden för 2020 uppgår till 2,4 miljoner kronor jämfört med budgeten på 1 miljon kronor. Det är en kostnad som är mycket svår att uppskatta då den avgörande faktorn är hur många semesterdagar respektive medarbetare tar ut under året.

Kommunen har fått ersättning av staten, på grund av pandemin, för sjuklönekostnaden under perioden april-december. Förvaltningens tilldelning uppgick till 13,0 miljoner kronor.

Utifrån ovanstående beskrivning så är vård- och omsorgsnämndens resultat 10,9 miljoner kronor för 2020.

Verksamhet (mnkr)	Bokslut 2019	Bokslut 2020	Budget 2020	Avvikelse bokslut - budget
Hemtjänst	-192,3	-185,3	-178,2	-7,1
Särskilt boende	-279,1	-274,1	-275,8	1,7
Korttidsboende	-5,9	-5,8	-5,3	-0,5
Hjälpmedel, dagverksamhet, jour, demensteam	-38,9	-40,0	-37,9	-2,1
Öppen verksamhet äldreomsorg	-6,7	0,0	0,0	0,0
LSS, boende	-100,5	-95,7	-100,9	5,2
LSS, daglig verksamhet	-41,9	-42,9	-44,6	1,7
LSS, personlig assistans	-56,5	-55,4	-59,8	4,4
LSS, kontaktperson, ledsagning, avlösare, barnverksamhet, stödfamilj, PO-ombud	-26,2	-22,5	-27,0	4,5
Boendestöd	-14,6	-16,6	-16,4	-0,2
Öppen verksamhet socialpsykiatri	-6,2	-3,3	-6,6	3,3
Bostadsanpassning	-4,2	-4,0	-4,7	0,7
Köpta platser	-28,3	-29,2	-27,4	-1,8
Central administration	-37,0	-35,3	-36,1	0,8
Nämnd	-1,2	-0,9	-1,2	0,3
Summa:	-839,5	-811,0	-821,9	10,9

2.1 Åtgärder för budget i balans

Under 2019 fattade vård- och omsorgsnämnden beslut om att avveckla nämndens icke lagstyrda verksamheter. Därmed är den effektivisering som nu skulle vara möjlig endast personalomställning.

Med anledning av pandemin så har olika ersättningar utbetalats från staten. Tillsammans med verksamheternas effektiviseringsarbete har det bidragit till att

förvaltningen har uppnått en budget i balans.

3 Volymer

"Särskilt boende inkl korttidsboende, antal dygn" samt "Varav korttidsboende inom särskilt boende, antal dygn" behöver summeras för att ge en rättvisande bild. Det är en mycket liten avvikelse i utfall jämfört med budget. Dock har en del kunder skjutit upp sina inflyttningar till särskilt boende med rädsla för att utsättas för en eventuell Coronasmitta.

Rutinerna för myndighetsutövning har uppdaterats och förtydligats med beaktande att inte vara kostnadsdrivande. En direkt följd av det kan vara att antalet beslutade timmar minskar och därmed också antalet utförda timmar inom hemtjänst. Antalet avbokade hemtjänsttimmar på grund av Corona-pandemin är också en anledning till minskningen. En svåranalyserad anledning till minskningen är ett systemfel som upptäcktes i slutet av 2020 och där pågår utredning tillsammans med leverantören.

Kostnaden för köpta platser har ökat jämfört med budgeten. När förvaltningen köper plats beror det på brist på lämplig plats i kommunen eller speciella behov hos en kund som kommunen inte själv kan tillhandahålla. I kommunen finns för närvarande en brist på boendeplatser inom LSS-området.

Daglig verksamhet ökar något jämfört med budget. Förvaltningen ser en tillströmning av kunder som inte har något tidigare beslut om insats och det behöver analyseras vidare. Därav blir det ett prioriterat område i förvaltningens årsplan för 2021.

*För boendestöd är utförda timmar uppräknade (för varje påbörjad timme fick boendestöd ersättning för hel timme) för 2019 och budget 2020 medans utfall 2020 är verklig utförd tid i Hypergene.

Volymer	Bokslut 2019	Bokslut 2020	Budget 2020	Avvikelse bokslut - budget
Insatser enligt SoL Hemtjänst, antal utförda timmar	340 391	312 911	350 200	-37 289
Insatser enligt SoL Boendestöd, antal utförda timmar*	33 505	15 956	34 300	-18 344
Särskilt boende inkl korttidsboende, antal dygn	160 572	162 109	167 900	-5 791
Varav korttidsboende inom särskilt boende, antal dygn	5 299	5 336	0	5 336
Korttidsboende/växel- vård (Åsunda), antal dygn	2 086	1 804	2 190	-386
LSS boende, antal dygn	37 780	39 345	40 150	-805
Dagligverksamhet, antal kunder	185	203	190	13
Köpta platser, antal dygn	7 813	7 809	6 500	1 309

4 Ekonomiska nyckeltal

Det är mycket svårt att budgetera de ekonomiska nyckeltalen inom äldreomsorg och LSS med anledning av att förvaltningen inte har någon möjlighet att påverka delar av kostnaderna. Det handlar bland annat om förvaltningens hyreskostnader och kommunens administrativa kostnader.

Kostnad funktionsnedsättning LSS daglig verksamhet, kr/brukare, för 2019 är felaktig i tabellen nedan men är inte justerad av SCB och inte uppdaterad i Kolada och hamnar då på cirka 225.000 kronor.

* Avvikelsen mellan tilldelad budgetram och resultat (utfall) får inte överstiga 0%

** De ekonomiska nyckeltalen inom äldreomsorgen och LSS har varit ytterst svåra att budgetera/prognostisera för 2020 då Corona haft en mycket stor påverkan på till exempel skyddsutrustning, sjukkostnader samt extra insatt personal för kohort-vård.

Ekonomiska nyckeltal	Bokslut 2018	Bokslut 2019	Bokslut 2020	Budget 2020
Utfall i balans jämfört med tilldelad budgetram, andel % *	-1,1	2,9	-1,3	0
Nettokostnads-avvikelse äldreomsorg, andel %	1,8	1,1	**	**
Nettokostnads-avvikelse äldreomsorg i miljoner kr	8	5	**	**
Kostnad hemtjänst äldreomsorg, kr/hemtjänsttagare	271 909	280 407	**	**
Kostnad särskilt boende äldreomsorg, kr/brukare	755 333	781 130	**	**
Nettokostnads-avvikelse LSS i %	1,7	2,3	**	**
Kostnad funktionsnedsättning LSS boende, kr/brukare	1 064 679	1 067 991	**	**
Kostnad funktionsnedsättning LSS daglig verksamhet, kr/brukare	224 551	258 978	**	**

5 Investeringar

5.1 Investeringar

Investeringsbudgeten avviker med 0,7 miljoner kronor med anledning av att ett antal möbelinköp inte har hunnits med på grund av den rådande Corona-pandemin.

Projektnamn	Bokslut 2020	Budget 2020	Avvikelse bokslut - budget	Förslag ombudgetering
Inventarier	-3,3	-4,0	0,7	

--	--	--	--	--